

จดหมายข่าว

พืชนานาชาติ

ก้าวในวงการวิจัยและพัฒนาการเกษตร

ฉบับที่ 4 ประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ISSN 1513-0010

แสดงศักยภาพ

กับ 12 รางวัลผลงานวิจัย

ปี 2555

(ตอนที่ 1)

2

8 "GI" สีส้มซี
ทางภูมิศาสตร์

16 เก็บมาฝากจากงาน
Horti ASIA 2013

12 แสดงศัภภภาพ

กัษ 12 รากวัลผลงานว้จย ปี 2555 (ตอนท่ 1)

ในทุกปีกรมวิชาการเกษตรจะม่การคัดเลือกงานว้จย เพื่อรับรางวัลผลงานว้จยดีเตน และผลงานว้จย ชมเชย เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจใกันักว้จยทุกท่าน ท่ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงานว้จย เพื่อพัฒนางานด้าน การเกษตร และเช่นเคยสำหรับในปี 2555 กัษการมอบรางวัลใกั ผลงานว้จยต่าง ๆ ของนักว้จยกรมวิชาการเกษตร ม้งานว้จยท่ได้รับ รางวัลผลงานว้จยดีเตน 4 เรื่อง รางวัลผลงานว้จยชมเชย 8 เรื่อง ดังน้

ผลงานว้จยดีเตน

ประเภทงานว้จยพื้นฐาน : SecA เครื่องหมาย โมเลกุลในใการตรวจใบขาวของอ้อยท่แม่บ่ยาสูง

หน่วยงานท่ได้รับรางวัล คือ สำนักว้จยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ ดำเนินการว้จยโดย ศุภรัตน์ สงวนรังศิริกุล ธีรวุฒิ วงศ์วัฒนารัตน์ สุรศักดิ์ แสนโคตร ทักษิณา ศันสยะว้จย จากศูนย์ว้จยพืชไร่ออนแกน และ สุนี ศรีสิงห์ จากศูนย์ว้จยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี

อ้อยเป็นพืชล้าคัญอันดับต้น ๆ ของไทย ม้การขยายพื้นที่ปลูก เพิ่มขึ้นทุกปี จากการสำรวจของสำนักคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล พบว่าในปีการผลิต 2554/55 มีพื้นที่ปลูกอ้อยรวมประมาณ 9 ล้านไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอีสานและภาคกลาง

ผลผลิตและคุณภาพของอ้อยนั้น ขึ้นกัสภาพแวดล้อม ทั้งความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ รวมทั้งปัญหาด้านโรคและแมลง ศัตรูโรคใบขาว นับเป็นโรคท่สร้างความเสียหายอย่างมากต่อการปลูก อ้อย โดยเฉพาะในภาคอีสาน ม้การระบาดของโรคอย่างรุนแรงเป็นช่วง ๆ ในหลายพื้นที่ โดยสาเหตุใหญ่เกิดจากการขาดความต่อเนื่อง การบูรณาการในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง และท่ล้าคัญขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องโรคและเชื้อดังกกล่าว

โรคใบขาวของอ้อย เกิดจากเชื้อไฟโตพลาสมาและยังม่มีวิธี การก้าจัดเชื้อน้้อย่างได้ผล แม้ว่าแมลงจะเป็นพาหะในการถ่ายเชื้อ แต่ การแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเกิดจากการใช้ท่อนพันธุ์ติดเชื้อ การใช้ท่อน พันธุ์สะอาด หรือต้นพันธุ์ท่มาจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เป็นส่วนหนึ่ง

ของการจัดการโรคนี้ท่ได้ผลดี ดังน้ันวิธีการตรวจ โรคท่ดีจึงเป็นขั้นตอนล้าคัญในการคัดพันธุ์สะอาด หรือปลอดเชื้อ เพื่อขยายพันธุ์

การตรวจเชื้อไฟโตพลาสมา โดยทั่วไป ใช้เทคนิค nested PCR ท่ตรวจเชื้อในตำแหน่ง 16S-23S rRNA intergenic spacer region (ISR) นับเป็นวิธีท่มีความไวสูง แต่ต้องใช้เวลาและ ค่าใช้จ่ายมาก จึงได้นำ secA gene มาพัฒนา เป็นเครื่องหมายโมเลกุลท่มีความจำเพาะกั โรคใบขาวในอ้อย สำหรับตรวจคัดกรองโรคมี ประสิทธิภาพดีกว่าวิธีการเดิมท่ใช้อยู่ ใช้เวลาตรวจ เร็วกว่า และให้ข้อมูลได้มากกว่า

วิธีน้ีเหมาะสำหรับการนำไปใช้ตรวจ พิสูจน์โรคใบขาวของอ้อย และการจำแนกความ แตกต่างของเชื้อไฟโตพลาสมา ผลจากการพัฒนา น้ีทำให้สามารถตรวจพบล้าดับเบส secA gene ของเชื้อใบขาว และถอดรหัสได้เป็นครั้งแรก

ประเภทงานวิจัยประยุกต์ : การป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้แบบผสมผสานในชมพู่

6 นักวิจัยจากสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัยจนได้สิ่งรางวัลดังกล่าว

แมลงวันผลไม้เป็นศัตรูที่สำคัญของไม้ผลหลายชนิด โดยเฉพาะในชมพู่ ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพในการส่งออกและการปลูกไม้ผลชนิดที่มีเปลือกบางและเนื้ออ่อนนุ่มในประเทศไทย มักประสบปัญหาถูกแมลงวันผลไม้เข้าทำลายทำให้ผลผลิตเสียหาย และคุณภาพต่ำ ถ้าไม่มีการป้องกันกำจัดผลผลิตจะเสียหาย 100%

ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องทำการป้องกันกำจัด ทั้งก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งก็เป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิต นอกจากนี้ยังถูกใช้เป็นตัวเครื่องมือกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ โดยผลไม้สดก่อนส่งออกต้องดำเนินการกำจัดแมลงวันผลไม้ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งก่อน เช่น การจุ่มน้ำร้อน การอบไอน้ำ การรม หรือการฉายรังสี

สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช ศึกษาการป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้แบบผสมผสานในชมพู่ทั้งในห้องปฏิบัติการและปลูกชมพู่จังหวัดนครปฐมและราชบุรี ระหว่างตุลาคม 2550 ถึงกันยายน 2555 การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1. การสำรวจชนิดแมลงวันผลไม้ในชมพู่ ชนิดชีววิทยาและนิเวศวิทยาของแมลงวันผลไม้ตัวหลักในชมพู่ 2. การศึกษาช่วงฤดูการระบาดของแมลงวันผลไม้ในชมพู่ 3. ศึกษาเทคโนโลยีในการป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ 4. การเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร เพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตชมพู่ โดยแก้ไขปัญหามาแมลงวันผลไม้ด้วยวิธีการป้องกันกำจัดแบบผสมผสาน

นอกจากนี้ศึกษาถึงความเหมาะสมของวัสดุห่อพบว่าการใช้ถุงผ้าสปันบอนด์หรือถุงพลาสติกหิ้วสีเขียวตรารดก ห่อเมื่อผลอายุ 14 วัน จำนวน 2-3 ผล จะป้องกันการเข้าทำลายของแมลงวันผลไม้ได้ และผลผลิตมีคุณภาพดี จึงได้นำเทคโนโลยีเหล่านี้มาผสมผสานกัน โดยใช้การดูแลรักษาแปลงปลูกให้สะอาด ร่วมกับการตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง แขนงกับดักแมทธิลยูจินอล เพื่อติดตามการระบาด หากพบแมลงวันผลไม้ในกับดักมากขึ้น ให้เหยื่อพิษโปรตีน พ่นในเวลาเย็น ทุก 7 วัน สามารถกำจัดตัวเต็มวัยทั้งเพศผู้และเพศเมียในแปลงปลูกได้ ที่สำคัญคือ การห่อผล เมื่อผลอายุ 14 วัน ด้วยถุงผ้าสปันบอนด์ หรือถุงพลาสติกสีเขียวขนาด 8x16 นิ้ว เพื่อป้องกันการวางไข่ของแมลงวันผลไม้ จากนั้นจึงนำเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ในชมพู่ด้วยวิธีผสมผสาน เผยแพร่เกษตรกรในรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้สามารถเปิดตลาดการค้ากับประเทศมาเลเซียได้อีกครั้ง

ประเภทงานพัฒนางานวิจัย : การสร้าง เครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อกระจายพืชไร่ พันธุ์ดีสู่เกษตรกร

หน่วยงานที่ได้รางวัล คือ สถาบันวิจัยพืชไร่และพืช
ทดแทนพลังงาน ดำเนินการวิจัยโดย กัลยา เนตรกัลยามิตร
นรีลักษณ์ จวรรณสาย นิภาภรณ์ พรรณรา กัณทิมา ทองศรี
ศุภยวิชัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชพิษณุโลก ศักดิ์ เฟ่งผล
ศุภยวิชัยพืชไร่ชัยนาท พิเชษฐ กฤตลอยมา อมรา ไตรศิริ
ศุภยวิชัยพืชไร่นครสวรรค์ ชุตินา คชวัฒน์ ธงชัย ตั้งเปรมศรี
สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

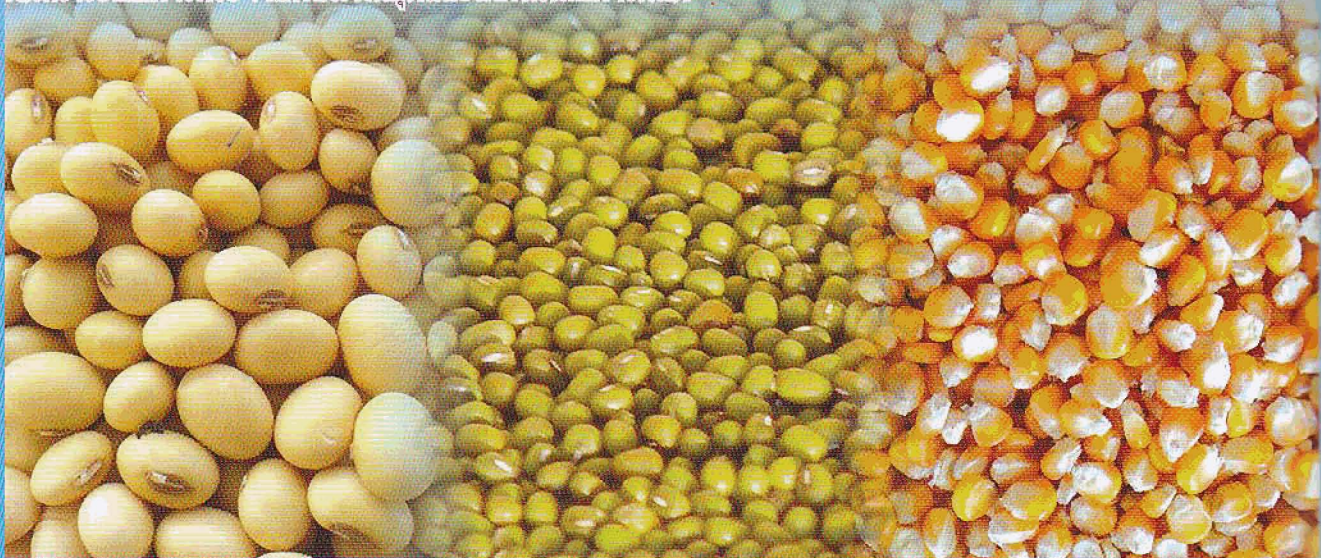
การใช้พืชพันธุ์ดีและเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพเป็น
ปัจจัยหลักในการเพิ่มผลผลิต และสร้างความมั่นคงด้าน
อาหารของประเทศ ในปัจจุบันการพัฒนาพันธุ์พืชและผลิต
เมล็ดพันธุ์ดำเนินการโดยภาครัฐและเอกชน แต่ความสนใจ
ของภาคเอกชนในธุรกิจดังกล่าวอยู่ที่เมล็ดพันธุ์พืชลูกผสม
ที่ให้ผลตอบแทนสูงเท่านั้น ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อย
ไม่สามารถเข้าถึงพันธุ์ดีและเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพในพืช
หลายชนิด

ประกอบกับเมล็ดพันธุ์พืชที่ผลิตโดยภาครัฐยังไม่
เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ในขณะที่เมล็ดพันธุ์
ลูกผสมที่จำหน่ายโดยภาคเอกชนมีราคาค่อนข้างแพง
ถึงแม้กรมวิชาการเกษตรมีการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่อย่าง
ต่อเนื่อง แต่การกระจายพันธุ์ดังกล่าวยังอยู่ในวงจำกัดเนื่องจาก
เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้มีปริมาณไม่มากนักในแต่ละปี เช่น เมล็ดพันธุ์
ถั่วเหลือง และถั่วเขียวที่ภาครัฐผลิตได้ มีเพียงร้อยละ 5 และ 9
ของความต้องการทั้งประเทศเท่านั้น ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้
พื้นที่ปลูกพืชเหล่านี้ลดลงอย่างต่อเนื่อง

สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน ได้
พัฒนาระบบการกระจายพืชไร่พันธุ์ดีและเทคโนโลยีการผลิต

เมล็ดพันธุ์สู่เกษตรกรผ่านเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ด
พันธุ์ชุมชน โดยเริ่มจากพืชอาหาร 3 ชนิด ได้แก่
ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลูกผสม
การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่
การสร้างเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองและ
ถั่วเขียว และการสร้างหมู่บ้านเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสม
นครสวรรค์ 3 ทั้งสองกิจกรรมมีขั้นตอนการดำเนินงาน
ทั่วไปที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้นการเตรียมเมล็ดพันธุ์เริ่มต้น
ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะของพืชผสมตัวเองและ
พืชผสมข้ามขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน
การผลิตเมล็ดพันธุ์เริ่มต้นพร้อมส่งมอบให้เครือข่าย การ
คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเกษตรกร การให้ความรู้ด้านการ
ผลิตพร้อมกับการนำเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ไปปรับ
ใช้ในพื้นที่

การดำเนินงานในปี 2553-2555 ได้กระจายพันธุ์ดี
และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์สู่เกษตรกร
ผ่านเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และ
ข้าวโพดลูกผสม โดยบูรณาการร่วมกับภาคเอกชน
และกลุ่มเกษตรกร สามารถสร้างเครือข่าย 53 กลุ่ม/
สหกรณ์ ในพื้นที่ 24 จังหวัด ช่วยเพิ่มปริมาณเมล็ด
พันธุ์ถั่วเหลืองและถั่วเขียวจากร้อยละ 5 และ 9 เป็น
24 และ 51 ของพื้นที่ปลูกทั้งประเทศ เกษตรกรมีรายได้
เพิ่มขึ้นรวม 1,430 ล้านบาท ในขณะที่การสร้างหมู่บ้าน
เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมใน 6 จังหวัด ทำให้เกษตรกร
ลดต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ร้อยละ 40 ผลการดำเนินงาน
ทำให้เกิดการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงพืชพันธุ์ดี
และเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพโดยภาครัฐผลิตเมล็ดพันธุ์
ชั้นพันธุ์ขยายหรือสายพันธุ์แท้จริงไว้ การพัฒนาและ
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสู่เครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์
พร้อมกับตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์

ประเภทงานด้านบริการวิชาการ : การเพิ่มศักยภาพในการผลิตและส่งออกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคตะวันออก

10 นักวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ภาษีเจริญ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อุมพร รักษาพร วัฒนวิจิตร ศักดิ์ลักษณ์ เหมะ ขนิษฐา วงษ์นิกร ดาวณา ช่องวารินทร์ ประไพ หงษา สาสิทธิ์ ชินสถิต จงรักษ์ จารุเนตร ปราโมช นุ้ยศรี รัชมักัน ดำเนินการวิจัยจนกระทั่งได้รับรางวัลดังกล่าว

ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะไม้ผล และพืชสวนเศรษฐกิจ เช่นทุเรียน ลำไย มะม่วง และมังคุด ในแต่ละปีมีผลผลิตกว่า 791,737 ตัน รั้งผลผลิตดังกล่าวมีทั้งบริโภคภายในประเทศ และส่งออกไปต่างประเทศ แต่การจะเพิ่มศักยภาพของสินค้าดังกล่าวให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุนนั้น เป็นสิ่งที่เกษตรกรผู้ผลิตมุ่งหวัง

การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เพื่อให้คำแนะนำตั้งแต่ในแปลงผลิต โดยมีระบบการผลิตที่ดี ให้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ถูกต้องตามคำแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ช่วยลดต้นทุนในการผลิต มีการรับรองคุณภาพสินค้า รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการด้านการส่งออก กระบวนการต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญ รวมทั้งเป็นความต้องการของเกษตรกรผู้ผลิต และผู้ประกอบการในพื้นที่ ในการที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการผลิตและการส่งออกให้กับเกษตรกรผู้ผลิต และผู้ประกอบการส่งออกในพื้นที่ภาคตะวันออก

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบในการให้บริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ

ของเกษตรกรและผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยจัดให้มีการให้บริการด้านการผลิตและการส่งออกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างต่อเนื่องครบวงจร โดยเริ่มตั้งแต่ วิเคราะห์ดิน และแปรผลการวิเคราะห์ดิน ในแปลงผลิตพืช เพื่อให้คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นการลดต้นทุนในการผลิต ปัจจัยการผลิตต้องได้รับการควบคุมให้เป็นปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพตรงตามที่กำหนด

นอกจากนั้น ยังมีการให้คำแนะนำในการใช้วัตถุดิบตราขายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและสามารถป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้การรับรองระบบการผลิตพืชตามระบบ GAP GMP และ GFP เพื่อการให้บริการด้านการผลิตสินค้าพืชที่มีความปลอดภัย ครอบคลุมทุกขั้นตอนในการผลิต นอกจากนี้ยังได้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร และผู้ประกอบการ ตามระบบ GAP GMP และ GFP อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจในระบบที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิต และการส่งออกผลผลิตไปต่างประเทศ

ส่งผลให้ผลผลิตในพื้นที่ภาคตะวันออกเป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน ญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) ปริมาณการส่งออกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มะม่วง มังคุด ลำไย ในปี 2553-2555 สามารถส่งออกในปริมาณมากกว่า 24 ล้านตัน โดยสินค้าดังกล่าวได้รับการยอมรับในด้านคุณภาพ และความปลอดภัยจากประเทศผู้นำเข้า ไม่พบการแจ้งเตือนหรือพบสินค้าส่งกลับจากต่างประเทศ

ผลงานวิจัยชมเชย

ผลงานวิจัยชมเชยประเภทงานวิจัยพื้นฐาน มี 2 รางวัล คือ

1. การพัฒนาเห็ดเศรษฐกิจสายพันธุ์ใหม่ *Coprinus comatus* (O.F.Müll.) Gray ที่เหมาะสมกับการเพาะในประเทศไทย

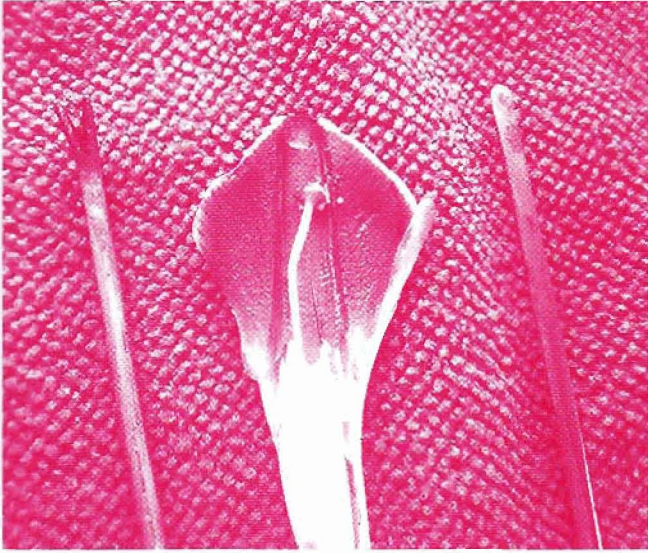
เป็นผลงานวิจัยจาก 4 นักวิจัย วราพร ไชยมา อนุสรณ์ วัฒนกุลกรกร จันทร อลงกรณ์ กรณ์ทอง จากสำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ ที่ร่วมกันพัฒนาจนประสบความสำเร็จ

เห็ด *Coprinus comatus* (O.F.Müll) Gray หรือเห็ดถั่วฝรั่ง มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นเห็ดเศรษฐกิจชนิดใหม่ได้ การทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานิตินอาหาร อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเส้นใยเห็ด และเทคโนโลยีการผลิตเห็ดถั่วฝรั่งโดยทำการรวบรวมเชื้อพันธุ์เห็ดถั่วฝรั่งจากสหรัฐอเมริกา 1 สายพันธุ์ (Comatus1) สาธารณรัฐประชาชนจีน 4 สายพันธุ์ (Comatus2 Comatus3 Comatus4 และ Comatus5) คัดเลือกเชื้อเห็ดที่เจริญเติบโตสูงสุด 3 อันดับ (Comatus1 Comatus3 และ Comatus5)

ศึกษาการเกิดดอกเห็ดด้วยการเพาะในระบบตะกร้าพลาสติก ใช้วัสดุหมักที่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์ 7 ชนิดคือ ฟางข้าว รำข้าว ยูเรีย แอมโมเนียมซัลเฟต ปูนขาว ยิปซัม และทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต พบว่าเชื้อเห็ดทั้ง 3 สายพันธุ์ เจริญได้ดีไม่แตกต่างกันจากนั้นกระตุ้นให้เกิดดอกโดยการคลุมผิวหน้า ด้วยดินผสม ป่มเลี้ยงในตู้ควบคุมอุณหภูมิที่ 18 - 20 °C เห็ด Comatus3 และ Comatus5 ออกดอกรุ่นแรก ใช้เวลา 13.60 และ 14.20 วัน ตามลำดับ Comatus3 ให้ผลผลิตสูงสุด 2,557.10 กรัมต่อตะกร้า สามารถเก็บผลผลิตได้ 3 รุ่น

การขยายผลทดสอบเทคโนโลยีที่ได้ในสภาพโรงเรือนเกษตรกรแบบเพาะชั้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในฤดูหนาว (16 - 30 °C) โดยใช้วัสดุหมักประกอบด้วย ฟางข้าว รำข้าว มูลวัว ปุ๋ยสูตร 0-46-0 ปูนขาว ปุ๋ยยูเรีย และ ดีเกลือ พบว่าสายพันธุ์ Comatus3 และ Comatus5 ให้ผลผลิตได้ครั้งที่ 1 ไม่แตกต่างกันทางสถิติ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ย 3.04 และ 3.05 กก./ตร.ม. ตามลำดับ จากนั้นทำการประเมินลักษณะของดอกเห็ดแต่ละสายพันธุ์ พบว่า Comatus 3 มีขนาดดอกใหญ่ที่สุด

เห็ดถั่วฝรั่ง มีรสชาติดี เมื่อนำมาปรุงอาหารจะมีรสชาติคล้ายเนื้อไก่ และมีความกรอบ ประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาหาเทคโนโลยีการเพาะเห็ดถั่วฝรั่งเพื่อการค้า การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญของเห็ดชนิดนี้ และการเพาะทดสอบเพื่อศึกษาลักษณะต่าง ๆ และผลผลิตในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับแนะนำแก่เกษตรกรในการเพาะเห็ดเมืองหนาวเป็นการค้า และเป็นการเพิ่มชนิดเห็ดใหม่ให้แก่ตลาด และผู้บริโภคต่อไป

- วิจัยและพัฒนาพันธุ์ดาหลาโดยวิธีการผสมเกสรในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

เป็นผลงานวิจัยของ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยะลา ได้รับรางวัล ซึ่งมาจากความร่วมมือของนักวิจัย อนุรักษ์ ดิรักษา ไพนุติษฐ์ สีบสิงห์ สมนึก หอมนุ่น ถมมะนา ไกยะผ่าย ทวี แจ่มจันทร์ และ สุทธาชีพ ศุภเกษร

ในธรรมชาติดาหลาสามารถผสมเกสรได้โดยอาศัยนกกินปลีเป็นตัวช่วย ดาหลานิยมขยายพันธุ์ด้วยการแยกหน่อ แต่การเพาะเมล็ดไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากเมล็ดหายาก พันธุ์ที่ได้ไม่ตรงตามสายพันธุ์ที่ต้องการ และมีความหลากหลายของพันธุ์

จึงได้ดำเนินการหาวิธีที่ช่วยในการผสมเกสรของดาหลา เพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ดาหลาให้มีลักษณะตามที่ต้องการ โดยวิธีการผสมเกสรเลียนแบบธรรมชาติ พร้อมทั้งทำอุปกรณ์ที่ช่วยในการผสมเกสรจากหลอด จำนวน 2 ชิ้น คือชิ้นที่มีลักษณะปลายแบนมน และชิ้นที่มีลักษณะปลายเป็นรูปตัววี (V) เพื่อช่วยในการเขี่ยเกสรตัวผู้ออก และช่วยผสมเกสรดอกดาหลา เวลาที่เหมาะสมในการผสมเกสรดอกดาหลา คือ ช่วงเช้าเวลา 05.00 น. ถึง 09.00 น.

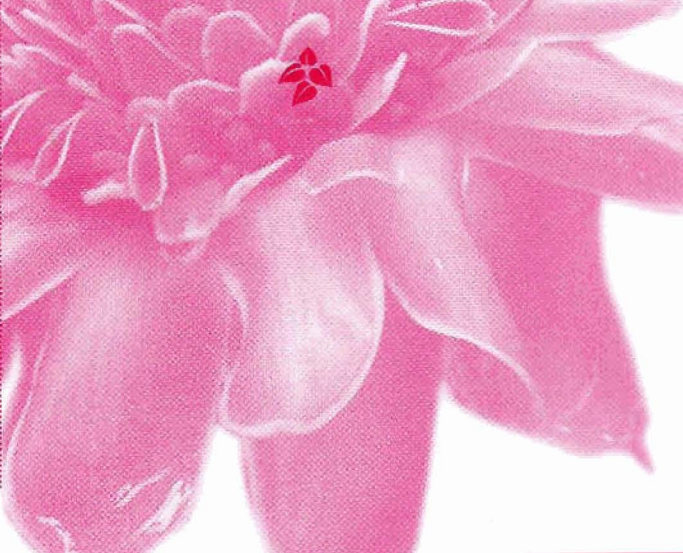
พันธุ์ดาหลาที่จะใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ คัดเลือกจากสายพันธุ์ที่ได้ทำการรวบรวมไว้ คัดเลือกได้ 5 สายพันธุ์ คือ ดอกสีแดง ดอกสีชมพู ดอกสีขาว ดอกสีแดงคล้ายดอกบัว และ ดอกสีแดงคล้ายดอกกุหลาบ พบว่าลูกผสมรุ่นที่ 1 มีลักษณะดอกเหมือนดอกดาหลาทั่วไป แต่ความนูนตรงกลางดอกลดลง มีคู่ผสมที่เกิดจากดอกคล้ายดอกบัวกับดอกคล้ายดอกกุหลาบ คู่เดียวที่ลักษณะดอกเป็นดอกคล้ายดอกบัวตรงกลางดอกไม่นูน ลูกผสมรุ่นที่ 2 มีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากคู่ผสมอื่น ๆ มี 1 ต้น ลักษณะรูปร่างดอกคล้ายถ้วยแก้ว กลับประดับชั้นนอกสีแดงเข้ม ชั้นในสีชมพูเข้ม ตรงกลางดอก

ไม่นูนขึ้นมา มีการเจริญเติบโตดี ให้ผลผลิต 60 - 70 ดอก/กอ/ปี แต่ออกดอกปีละครั้ง ส่วนลูกผสมคู่อื่น ๆ มีการเจริญเติบโตดี ให้ผลผลิต 60 - 80 ดอก/กอ/ปี ออกดอกตลอดปี

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาวิธีการผสมเกสรของดาหลา โดยเลียนแบบการผสมเกสรตามธรรมชาติ เป็นวิธีที่ประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ยุ่งยาก เป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงพันธุ์ดาหลาเพื่อให้ได้พันธุ์ดาหลาลูกผสมที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรและความต้องการของตลาด และเพื่ออนุรักษ์พันธุ์ดาหลาที่ใกล้สูญพันธุ์

ผลงานวิจัย 6 เรื่องนี้ เป็นผลงานวิจัยที่ได้รับรางวัล ผลงานวิจัยดีเด่น และผลงานวิจัยชมเชย ประจำปี 2555 ซึ่งถือว่าเป็นผลงานที่สามารถนำไปต่อยอด พัฒนางานด้านการเกษตรไทยได้ในทุก ๆ แขนง ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงพันธุ์ การตรวจโรคพืช การป้องกันศัตรูพืช การสร้างเครือข่ายที่แข็งแรง และด้านการผลิต การส่งออกของผลิตภัณฑ์เกษตร

“ยังคงมีผลงานวิจัยอีก 6 เรื่อง ที่ได้รับรางวัล จะเป็นเรื่องอะไรบ้าง ไม่ควรพลาดกับจดหมายข่าว ผลิใบฯ ฉบับหน้า”

“GI” สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เข้าใจ เดือนพฤษภาคม เดือนแห่งการเริ่มฤดูเพาะปลูกตามฤดูกาลปกติ เป็นเดือนมหามงคลสำหรับผู้คนในภาคเกษตรกรรม เนื่องจากเป็นเดือนที่มีพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ อันเป็นพระราชพิธีที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาคการเกษตรต่อประเทศชาติของเรา ซึ่งพระมหากษัตริย์ องค์พระประมุขได้ทรงประกอบพระราชพิธีดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง ทรงเป็นมิ่งขวัญกำลังใจให้กับผู้ที่ได้ชื่อว่า “เกษตรกร” และผู้ที่เกี่ยวข้องกับแวดวงการเกษตร ในการเริ่มต้นเพาะปลูกพืชผลในแต่ละฤดูกาลผลิต สมกับตั้งอยู่ในทำเลที่เชื่อมกันมาแต่ครั้งอดีตว่าเป็นแผ่นดินทอง ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการทำการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยทำเลที่ตั้งดังกล่าว ทำให้ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในระดับสูง ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะลดน้อยลงไปบ้างก็ตาม ความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวส่งผลให้เกิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์เฉพาะถิ่นขึ้น และเมื่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถูกพัฒนาจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางพาณิชย์ จึงมีทั้งของแท้ ของเทียม หรือของเลียนแบบ ก่อให้เกิดความสับสนขึ้นว่า สิ่งใดคือของแท้ สิ่งใดคือของเทียม เรื่องราวระหว่างของแท้ - ของเทียมดังกล่าว มีกูรูหลายท่านบอกกับผู้เขียนว่า บางทีการอยู่กับของเทียมนาน ๆ จะทำให้รู้สึกว่าการเทียมนั้นเป็นของแท้ขึ้นมาเลย

ทีเดียว และเมื่อได้เจอกับของแท้จริง ๆ ก็จะเข้าใจผิดว่าของแท้นั้นคือของเทียม จริงเท็จอย่างไรคงต้องไปสอบถามกูรูกันเอง

“ฉีกซอง” ฉบับนี้ ขอนำท่านผู้อ่านไปรู้จักระบบรับประกันสินค้าว่าเป็นของแท้จริง ๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องใหม่ของสังคมไทย แต่เป็นเรื่องที่ยังไม่รู้จักลึกซึ้งแพร่หลายในวงกว้างเท่านั้น เรื่องดังกล่าว คือ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” หรือ “Geographical Indication - GI” โปรดติดตาม

ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

ผ้าตีนจกแม่แจ่ม

GI ใน TRIPS

จากที่กล่าวมาข้างต้น GI มาจากคำว่า “Geographical Indication” หรือเรียกว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” เมื่อแรกเริ่มนั้นเป็นความพยายามของประเทศในสหภาพยุโรปที่จะให้เกิดการคุ้มครองสุราและไวน์ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าของตนไม่ให้มีการแอบอ้างในการค้าระหว่างประเทศ ภายใต้ข้อตกลงทางการค้าในกรอบอูรุกวัย ก่อนที่จะพัฒนามาสู่องค์การการค้าโลก หรือ WTO ในปี 2538 ความตกลงดังกล่าวมีชื่อว่า “ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า” หรือ Trade Related Intellectual Property Rights เรียกกันสั้น ๆ ว่า ความตกลง TRIPS มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศสำหรับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยกำหนดระดับของการคุ้มครองขั้นพื้นฐาน และรัฐบาลของประเทศสมาชิก WTO จะต้องให้ความคุ้มครองต่อทรัพย์สินทางปัญญา โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับสังคมในระยะยาว ทั้งนี้การคุ้มครองสิทธิทางปัญญาอย่างเพียงพอจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ความตกลง TRIPS ได้นำหลักการทั่วไปของ WTO มาใช้ประกอบด้วย หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (national treatment)

หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (most favoured nation) และหลักต่างตอบแทน (reciprocity principle) รวมทั้งนำหลักการสำคัญที่ระบุให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ควรสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ รวมถึงเศรษฐกิจและสังคมด้วย

นอกจากนี้ยังได้นำหลักการและพันธกรณีภายใต้องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization - WIPO) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีมาก่อน WTO ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส (The Paris Convention for the Protection of Industrial Property) และอนุสัญญากรุงเบิร์น (The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works) เข้ามาไว้ในความตกลงเดียว เป็นหลักการพื้นฐานที่ประเทศสมาชิกจะต้องถือปฏิบัติ โดยประเทศสมาชิกมีหน้าที่ออกกฎหมายภายในเพื่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใน 1 ปี นับตั้งแต่ความตกลงจัดตั้ง WTO มีผลบังคับใช้ โดยทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ความตกลงดังกล่าวครอบคลุมถึงสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง เครื่องหมายการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แบบผังภูมิของวงจรร และการควบคุมการปฏิบัติที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการแข่งขันทางการค้า โดยได้กำหนดบรรทัดฐานเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการคุ้มครอง สิ่งที่ได้รับการคุ้มครอง ขอบเขตของสิทธิ การบังคับใช้สิทธิและการระงับข้อพิพาท ทั้งนี้ ข้อกำหนดในความตกลงดังกล่าวเป็นมาตรฐาน

ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

กิลาดลเชียงใหม่

ขั้นต่ำ ประเทศสมาชิกสามารถนำไปอนุวัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละประเทศได้ ในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งความตกลง TRIPS กำหนดระยะเวลาการผ่อนปรนให้กับประเทศสมาชิกโดยพิจารณาจากสถานะทางเศรษฐกิจ สำหรับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และกลุ่มประเทศที่เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจากระบบการวางแผนจากส่วนกลางไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด กำหนดกรอบเวลาไว้ภายใน 4 ปี ส่วนกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ได้รับการผ่อนผันเป็นระยะเวลา 10 ปี สำหรับประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ต้องดำเนินการอนุวัติให้เป็นไปตามความตกลงภายในวันที่ 1 มกราคม 2543

สำหรับ GI ในความตกลง TRIPS ได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการมีไว้ ขอบเขต และการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในประเด็นของ GI ไว้ในข้อที่ 22 - 24 โดย GI คือ การใช้ชื่อสถานที่ในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของประเทศสมาชิกประกอบกับสินค้า เพื่อแสดงให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคได้ทราบถึงแหล่งที่มาของสินค้าว่า คุณภาพ ชื่อเสียง หรือลักษณะอื่นของสินค้า มีส่วนสำคัญมาจากแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น

ประเทศสมาชิกต้องกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อป้องกันมิให้มีการนำสินค้าจากแหล่งภูมิศาสตร์อื่น นอกเหนือจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่แท้จริงไปใช้ในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสน หลงผิดเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้า หรือก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นการแข่งขันไม่เป็นธรรม และเมื่อมีการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าในประเทศ

สมาชิกในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดเกี่ยวกับสถานที่อื่นแท้จริงของแหล่งกำเนิด ประเทศสมาชิกต้องปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าซึ่งมีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวกับสินค้าที่มีได้มีแหล่งกำเนิดในดินแดนตามที่ระบุไว้

นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดให้มีการคุ้มครองเพิ่มเติมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์และสุรา หากไวน์หรือสุราที่ขึ้นทะเบียนนั้นไม่ได้มีแหล่งกำเนิดแท้จริงตามที่แสดงไว้ ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับไวน์หรือสุราดังกล่าว กรณีที่เป็นแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้า แม้ได้มีการกระทำที่พยายามไม่ให้สาธารณชนสับสนหลงผิดด้วยการแสดงข้อความบางอย่างประกอบโดยการใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” “การเลียนแบบ” เช่น การระบุว่า “ผลิตแบบแชมเปญ” หรือ “ผลิตเลียนแบบแชมเปญ” ซึ่งต้องบอกให้สาธารณชนทราบว่ามิใช่แชมเปญแท้ แต่ผลิตแบบเดียวกับแชมเปญ เป็นสิ่งต้องห้ามด้วยเช่นกัน

ดังนั้น สามารถแบ่งระดับการคุ้มครองตามความตกลง TRIPS ออกเป็น 2 ระดับ คือ (1) ระดับพิเศษ (Article 23) ใช้กับสินค้าประเภทไวน์และสุรา เป็นการห้ามการใช้สิ่งบ่งชี้ที่นั้นทุกกรณี แม้จะไม่ได้ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดก็ตาม เพื่อคุ้มครองไม่ให้มีการแสดงให้ทราบถึงแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้าโดยใช้คำว่า “ชนิด” หรือ “แบบ” หรือคำทำนองเดียวกัน และ (2) ระดับปกติ (Article 22) ใช้กับสินค้าทั่วไป โดยมุ่งป้องกันมิให้มีการนำชื่อไปใช้ในลักษณะที่จะทำให้เกิดความสับสน

ส้มโอชาวแตงกวาชัยนาท

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยอ้อม เป็นสัญลักษณ์หรือสิ่งอื่นใดที่ไม่ใช่ชื่อทางภูมิศาสตร์ ใช้เพื่อบ่งบอกแหล่งภูมิศาสตร์อันเป็นแหล่งกำเนิดหรือแหล่งผลิตของสินค้า เช่น สัญลักษณ์ประจำจังหวัด ประจำอำเภอ รูปยาโม รูปหอไอเฟล เป็นต้น นอกจากนี้ GI ยังมีความแตกต่างจากทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นเนื่องจากผู้ที่เป็นเจ้าของไม่ใช่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นกลุ่มชุมชนผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์นั้นๆ ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีสิทธิในการผลิตสินค้าดังกล่าวนั้นได้ ผู้ผลิตอื่นที่อยู่นอกเหนือแหล่งภูมิศาสตร์นั้นไม่สามารถผลิตสินค้านั้นได้

GI ในไทย

GI จัดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อมีความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยสองปัจจัยคือ ธรรมชาติและมนุษย์ โดยชุมชนอาศัยลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ตามธรรมชาติของชุมชนนั้น ไม่ว่าจะสภาพภูมิอากาศ ดิน แหล่งน้ำ วัตถุดิบเฉพาะถิ่นมาใช้ผลิตสินค้าของตน ทำให้สินค้านั้นมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากที่อื่น ดังนั้นโดยทั่วไปลักษณะของ GI จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ (1) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยตรง ซึ่งจะเป็นชื่อทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น ๆ โดยตรง เช่น ไชยา เพชรบูรณ์ เป็นต้น (2)

ผลจาก GI จะทำให้เกิดระบบการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคจะได้รับสินค้าตรงตามความต้องการ และมีการรักษามาตรฐาน ป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้ประกอบการไม่สามารถนำเอาชื่อเสียงของคู่แข่งทางการค้าไปแอบอ้างโดยทุจริต รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้า และเป็นเครื่องมือทางการค้า เชื่อว่าการระบุ GI ทำให้สินค้านั้นมีลักษณะพิเศษจากสินค้าจากแหล่งอื่น ๆ มีราคาที่สูงขึ้น จำหน่ายได้มากขึ้น ช่วยในการประชาสัมพันธ์สินค้าให้แพร่หลายมากขึ้น จึงมีส่วนช่วยกระจายรายได้เข้าสู่เขตชนบท และส่งเสริมอุตสาหกรรมท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับประเทศไทย ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความตกลง TRIPS โดยกฎหมายที่มีอยู่เดิมยังไม่ครอบคลุมและเพียงพอกับการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลง TRIPS ดังนั้นจึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

มะขามหวานเพชรบูรณ์

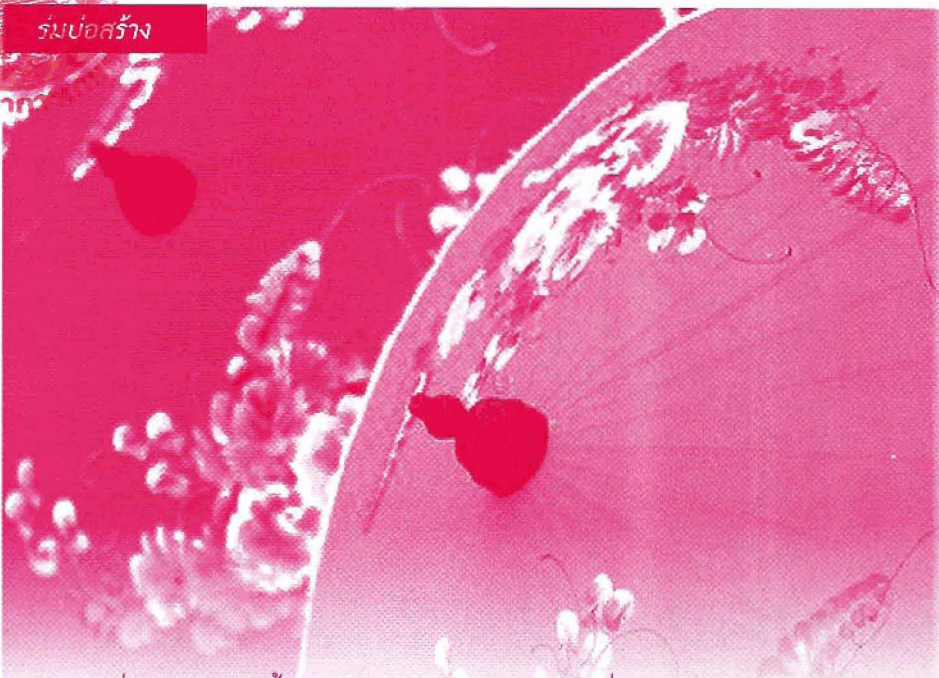
เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง

ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2546 โดยมีผลบังคับใช้หลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา 180 วัน หลักการและเหตุผลของการตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ ป้องกันมิให้ประชาชนสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้า โดยกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียน และการคุ้มครองสิทธิ ซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ โดยมีอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เป็นนายทะเบียน เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 กำหนดคำนิยามของคำว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” หมายถึง “ชื่อสัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งทางภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว” โดยในการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ คุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะอื่น ๆ ของสินค้าที่จะใช้กับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น ต้องมีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นหรือสถานที่ภูมิศาสตร์นั้น เช่น กรณีไข่เค็มไชยา ที่มีลักษณะเฉพาะไข่แดงมีขนาดใหญ่และสีแดงสด เป็นผลมาจากอาหารตามธรรมชาติที่เปิดกินเข้าไป และมีอยู่เฉพาะถิ่นนั้น เมื่อนำเปิดไปเลี้ยงในบริเวณอื่น ไข่แดงที่ได้จะไม่เหมือนแม้ว่าจะมีกระบวนการผลิตไข่เค็มเช่นเดียวกันก็ตาม

ทั้งนี้ ได้ให้ความหมายของ “แหล่งภูมิศาสตร์” คือ พื้นที่ของประเทศ เขตภูมิภาคและท้องถิ่น โดยรวมถึงทะเล ภูเขา แม่น้ำ ลำน้ำ เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกันด้วย ส่วน “สินค้า” หมายถึง สิ่งของที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือโอนกันได้ ไม่ว่าจะเกิดโดยธรรมชาติหรือผลิตผลทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรมและอุตสาหกรรม ในขณะที่ “ชื่อสามัญ” หมายถึง ชื่อที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็นชื่อที่ใช้เรียกขานสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดให้สามารถส่งระงับการใช้ GI ไว้ด้วย ซึ่งเกิดขึ้นกรณีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด โดยไม่มีเหตุอันควร จะถูกส่งระงับการใช้เป็นเวลา 2 ปี และกำหนดให้การใช้ GI เพื่อแสดงหรือทำให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าเป็นสินค้ามีได้มาจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่ระบุในคำขอขึ้นทะเบียนเป็นสินค้ามาจากแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว และการใช้ GI ที่ทำให้เกิดความสับสนหรือหลงผิดในแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้าและ

เมื่อได้รับคำขอขึ้นทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบหลักฐานและรายงานผลเสนอนายทะเบียนภายใน 120 วัน หากคำขอไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด นายทะเบียนจะยกคำขอภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับรายงาน และแจ้งผู้ยื่นทราบภายใน 15 วัน นับจากวันที่มีคำสั่ง ซึ่งผู้ยื่นสามารถอุทธรณ์คำสั่งนายทะเบียนต่อคณะกรรมการ GI ได้ภายใน 90 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้ง ซึ่งหลังจากคณะกรรมการวินิจฉัย จะแจ้งผลการอุทธรณ์พร้อมเหตุผลให้ผู้ยื่นทราบภายใน 15 วัน หากผู้ยื่นยังไม่เห็นด้วยมีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลภายใน 90 วัน และผลการพิพากษาของศาลถือเป็นที่สุด หากผู้ยื่นไม่ดำเนินการตามเวลาที่กำหนดให้ถือว่ายอมรับคำสั่งนายทะเบียนหรือผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการ GI แล้วแต่กรณี

หากนายทะเบียนรับขึ้นทะเบียน GI ทั้งแบบมีเงื่อนไขและแบบไม่มีเงื่อนไข นายทะเบียนจะมีคำสั่งประกาศโฆษณาโดยวิธีการปิดประกาศในที่ซึ่งเห็นง่าย ณ กรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือที่อื่น ๆ เป็นเวลา 90 วัน หากไม่มีการคัดค้านคำสั่งขึ้นทะเบียน GI ถือว่าชอบด้วยกฎหมาย หากมีการคัดค้าน นายทะเบียนจะส่งสำเนาคำคัดค้านให้กับผู้ยื่นภายใน 15 วันนับจากวันที่คัดค้าน โดยผู้ยื่นต้องส่งคำโต้แย้งมายังนายทะเบียนภายใน 90 วัน นับจากวันที่ได้รับสำเนาคำคัดค้าน และพนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งสำเนาคำโต้แย้งไปให้ผู้คัดค้านทราบด้วย จากนั้นนายทะเบียนจะทำหน้าที่เป็นผู้วินิจฉัย และแจ้งผลการวินิจฉัยให้ทั้งสองฝ่ายทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่วินิจฉัย โดยสงวนสิทธิ์ในการอุทธรณ์ของทั้งสองฝ่ายภายใน 90 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยเช่นเดียวกันหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เห็นด้วย ก็สามารถนำเข้าสู่การพิจารณาของศาลได้เช่นกัน

ในคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นของสินค้านั้น เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ถือว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบ รวมทั้งกำหนดให้มีการคุ้มครอง GI สำหรับสินค้าเฉพาะอย่าง ประกอบด้วย ข้าว ไหม ไวน์ และสุรา โดยสินค้าดังกล่าวหากมีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสินค้านั้นขึ้นทะเบียนไว้แล้ว หรืออยู่ระหว่างการดำเนินการขึ้นทะเบียน แต่มีแหล่งภูมิศาสตร์แตกต่างกัน ให้การใช้ GI ของสินค้าที่ขอขึ้นทะเบียนรายหลังต้องระบุแหล่งภูมิศาสตร์และประเทศที่ผลิตสินค้าไว้ท้าย GI ให้ชัดเจน

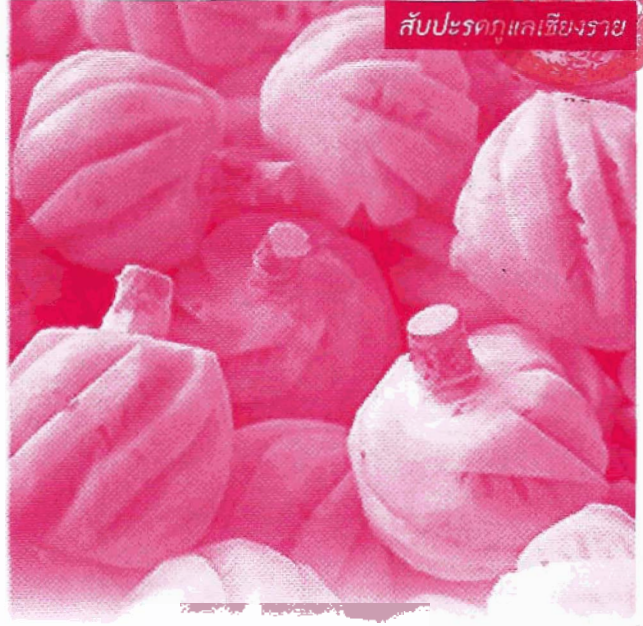
สำหรับบทลงโทษกรณีการกระทำผิดทั้งการทำให้หลงผิด ก่อให้เกิดความสับสน การเลียนแบบ ต่าง ๆ มีโทษปรับสูงสุดไม่เกินสองแสนบาท และกรณีการไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการฯ มีโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท และกรณีเป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลต้องรับผิดชอบด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่รู้เห็นกับการกระทำผิดดังกล่าว

GI ในสหภาพยุโรป

เป็นที่ทราบกันดีว่า กลุ่มสหภาพยุโรปเป็นกลุ่มประเทศที่สนับสนุนให้มีการคุ้มครองและจดทะเบียน GI อย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าสุราและไวน์ ดังนั้นการค้าสินค้า GI ในสหภาพยุโรปจึงแพร่หลายอย่างมาก สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงบรัสเซลส์ ได้รายงานการศึกษามูลค่าการปกป้องชื่อสินค้าเกษตรและอาหารทั้งหมดภายใต้ระบบ GI ในสหภาพยุโรป เมื่อต้นเดือนมีนาคมที่ผ่านมา พบว่า ประมาณมูลค่าการค้าสินค้า GI ของสหภาพยุโรปในปี 2553 ประมาณ 54.3 พันล้านยูโร โดยเป็นสินค้าไวน์ร้อยละ 56

สับปะรดภูเก็ตเชียงใหม่

30.4 พันล้านยูโร) สินค้าเกษตรและอาหารร้อยละ 29 (15.8 พันล้านยูโร) สุราร้อยละ 15 (8.1 พันล้านยูโร) ไวน์มีกลิ่นของเครื่องเทศหรือ Aromatized wine ร้อยละ 0.1 (31.3 ล้านยูโร) ซึ่งเป็นการขายในประเทศที่ผลิตร้อยละ 60 ในประเทศสมาชิก สหภาพยุโรปร้อยละ 20 และนอกสหภาพยุโรปร้อยละ 20 นอกจากนี้ผลการศึกษายังระบุว่า การขายสินค้า GI นั้นเติบโต ร้อยละ 12 จากปี 2548 - 2553

สำหรับประเทศที่เป็นผู้นำด้านสินค้า GI คือ อิตาลี และฝรั่งเศส คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือ เยอรมนีและ อังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 21 ของมูลค่าการค้าสินค้า GI ทั้งหมดของสหภาพยุโรป ส่วนการส่งออกสินค้า GI ไปนอกกลุ่ม สหภาพยุโรปรวมทั้งหมดประมาณ 11.5 พันล้านยูโร คิดเป็น ร้อยละ 15 ของการส่งออกอาหารและเครื่องดื่มของสหภาพ ยุโรปทั้งหมด โดยเป็นการส่งออกไวน์ร้อยละ 47 สุราร้อยละ 44 และสินค้าเกษตรและอาหารร้อยละ 10 ของมูลค่าสินค้าที่ GI ที่ส่งออก ประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 30 (3.4 พันล้านยูโร) รองลงมา คือ สวิตเซอร์แลนด์และ สิงคโปร์ คิดเป็นประเทศละ ร้อยละ 7 (839 และ 829 ล้านยูโร) และ แคนาดา จีน ญี่ปุ่น และฮ่องกง คิดเป็นประเทศละ ร้อยละ 6

ส่วนประเทศที่ส่งออกสินค้า GI มากที่สุด คือ ฝรั่งเศส (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ อังกฤษ (ร้อยละ 25) และอิตาลี (ร้อยละ 21) รวมเป็นสินค้า GI ที่ส่งออกทั้งสามประเทศคิดเป็น ร้อยละ 86 ของการส่งออกสินค้า GI ของสหภาพยุโรปทั้งหมด สินค้าหลัก ได้แก่ Champagne และ Cognac ของฝรั่งเศส Scotch Whiskey ของอังกฤษ Grana Padano และ Parmigiano Reggiano ของอิตาลี

อัตรามูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ GI โดยเฉลี่ยจะขายในราคาสูงกว่าสินค้าทั่วไปที่ไม่ได้รับ GI ประมาณ 2.23 เท่า โดยอัตรามูลค่าเพิ่มของสินค้าไวน์ คิดเป็น 2.75 เท่า สุรา 2.57 เท่า และสินค้าเกษตรและอาหาร 1.55 เท่า แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ผลิตสินค้า GI จะได้กำไร (Margin) สูงกว่า 2.23 เท่า เนื่องจากผู้ผลิตสินค้า GI มีต้นทุนเพิ่ม ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ GI เช่นกัน ทั้งนี้ ประมาณมูลค่าเพิ่มของสินค้า GI จากสหภาพยุโรปรวมราว 29.8 พันล้านยูโร โดยเป็นไวน์ร้อยละ 65 (19.3 พันล้าน ยูโร) สินค้าเกษตรและอาหาร ร้อยละ 19 (5.6 พันล้านยูโร) และสุราร้อยละ 16 (4.9 พันล้านยูโร)

ปัจจุบันมีสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามระบบ GI ของสหภาพยุโรปทั้งสิ้น 1,108 รายการ โดยเป็นสินค้าที่ได้ PDO 560 รายการ (PDO - Protected designations of origin) และ

PGI 548 รายการ (PGI - Protected geographical indications) สำหรับสินค้าข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ของไทย (Khao Hom Mali Thung kula Rong-Hai) เป็นสินค้าลำดับที่ 544 ที่ได้รับการจดทะเบียน PGI

“ทั้งหมดนี้ คือ สถานการณ์ปัจจุบันสำหรับ สินค้า GI ทั้งในกลุ่มประเทศเจ้าตำรับ GI และประเทศไทย คงจะต้องติดตามกันต่อไปว่า สินค้า GI จะยังประโยชน์สูงสุดให้กับเจ้าของทรัพยากรอย่างแท้จริง หรือไม่เพียงใด หรือเป็นเพียงการดำเนินการให้ครบถ้วน ตามคัมภีร์เท่านั้น”

(ขอบคุณ : กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, www.thaieuroyp.net / ข้อมูล www.pwo.co.th, chaiya.suratthani.doe.go.th, phuleechiangrai.com, student.nu.ac.th/kaikatak/Phetchabun, thanee-wannaka.wordpress.com, www.bangkokbiznews.com, woodsirachal.webiz.co.th, www.hedlomnews.com, www.thaipmart.com / ภาพประกอบ)

หมักกรีนหัวหอมม่วง... สอ สอ อังคณา

คำถามฉีกซอง

กองบรรณาธิการจดหมายข่าวผลิใบฯ
กรมวิชาการเกษตร จดจกร กรุงเทพฯ 10900
E-mail: asuwannakool@hotmail.com

เก็บมาฝากจากงาน Horti ASIA 2013

ช่วงต้นเดือนที่ผ่านมา ได้มีโอกาสเข้าร่วมงานฮอрти เอเชีย 2013 จัดขึ้นที่ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา กรุงเทพมหานคร งาน ฮอрти เอเชีย เป็นงานแสดงเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านพืชพรรณ ผัก ผลไม้ ดอกไม้ และกล้วยไม้แห่งภูมิภาคเอเชีย ที่มีการจัดแสดงอย่างครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ จัดขึ้นโดยบริษัท วิเอ็นยู เอ็กซิซิฟชันส์ เอเชีย แปซิฟิก จำกัด พร้อมด้วยหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

ฮอрти เอเชีย จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนอุตสาหกรรมพืชสวนที่เติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านพืชสวนและธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับแห่งภูมิภาคอาเซียนยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรไทยสู่มาตรฐานสากล รวมทั้งเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร

เมื่อเดินเข้าไปภายในงาน สิ่งแรกที่จะสะดุดตาคือการจัดแสดงพันธุ์พืชสวนชนิด

ต่าง ๆ เช่น ดอกกล้วยไม้ ดอกคาลา ทูเรียน สับปะรด มังคุด ลำไย มะม่วง ชมพู ส้มโอ มะพร้าว รวมถึงพืชผักสวนครัวต่าง ๆ ที่จัดวางเป็นรูปคล้ายแผนที่ประเทศไทย พร้อมทั้งตกแต่งอย่างสวยงาม ซึ่งจัดขึ้นโดยสมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย

จากนั้นเดินต่อไปด้านในห้อง ซึ่งเป็นส่วนของการจัดแสดงนิทรรศการ แบ่งออกเป็น 4 โซน คือ

โซน 1 ไม้ผล จัดแสดงผลไม้เศรษฐกิจหลัก 4 ชนิด ได้แก่ ลำไย มะม่วง ทูเรียน และ มังคุด นำเสนอให้เห็นภาพว่า “แหล่งผลิตที่ดีจะนำสู่ผลผลิตที่ดี”

โซน 2 สมุนไพร จัดแสดงการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ด้านพืชสวนที่สามรถนำมาพัฒนาเป็นสมุนไพรได้ ทั้งดอกไม้และผลไม้ เช่น ดอกโมก ดอกมะลิ มะขาม ช่างฉิม ชมิ้นชัน เป็นต้น

โซน 3 โซนไม้ดอก ไม้ประดับ จัดแสดงนวัตกรรมด้านไม้ดอกไม้ประดับ เช่น วัสดุปลูก โรงเรือน ปุย การบรรจุ รวมถึงผลิตภัณฑ์ส่งออกใหม่ ๆ การตกแต่งที่เน้นไม้ดอก ไม้ประดับที่มียอดการ

ส่งออกสูงและเป็นที่ต้องการของตลาด เช่น ดอกหน้าวัว กล้วยไม้ ลิ้นมังกร

โซน 4 ผึ้ง จัดแสดงผลภัณฑ์จากผึ้ง จากมาตรฐาน Bee GAP ที่ใช้ผึ้งเป็นตัวชี้วัดและได้ผลผลิตที่ปลอดภัยต่อธรรมชาติ โดยใช้ผึ้งเป็นตัวชี้วัด

แม้ว่างานฮอрти เอเชีย ในปีนี้ จะจัดขึ้นเป็นเพียงแคปีที่ 2 แต่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งจากผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไปซึ่งให้ความสนใจในการเข้าร่วมชมนิทรรศการ ตั้งแต่วันแรก จนกระทั่งวันสุดท้ายของงานจัดงาน

พบกับใบปลิวฉบับนำ
บรรณานุกรม

E-mail: haripoonchai@hotmail.com

ข้อถ้อยความผิดพลาด

จดหมายข่าวผลไม้ฯ ปีที่ 15 ฉบับที่ 12 ประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2556 คอลัมน์ขยายผล เรื่องพัฒนากระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี สีคิ้วโมเดล หน้า 2 ขอแก้ไขผู้เขียน จาก กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็น สุกิจ รัตนศรีวงษ์ เพียงใจจินดาอะพานิชย์ เบญมาศ คำสืบ นันทนา หรั่งเจริญ

ผลไม้ ตำราใหม่ตำราวิจัยและพัฒนาการเกษตร

- วัตถุประสงค์** ❖ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมวิชาการเกษตร
- ❖ เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับนักวิจัยกับผู้บริหาร นักวิจัยกับนักวิจัย และนักวิจัยกับผู้สนใจ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- ❖ เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะเป็นตัวอย่างหรือเป็นพื้นฐานการวิจัยขั้นสูงต่อไป

ที่ปรึกษา : ดำรงค์ จิระสุทัศน์ โสภิตา เหมาคม
พรระดา เบ็ญจวิเศษ

บรรณาธิการ : ประภาส ทรงหงษา
กองบรรณาธิการ : อังคณา สุวรรณภู อดิเทพ สุพฤกษ์
พนารัตน์ เสรีวิกุล จินตนิกันต์ งามสุทธา
ช่างภาพ : กัญญาณัฐ ไม้แดง
บันทึกข้อมูล : ชวิชัย สุวรรณพงศ์ อภรณ์ ตายทรัพย์
จัดส่ง : จารวรรณ สุกเยี่ยม
สำนักงาน : กรมวิชาการเกษตร ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ : 0-2561-2825, 0-2940-6864 **โทรสาร** : 0-2579-4406
พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์ **โทรศัพท์** : 0-2282-6033-4
www.aroonprinting.com